

REPRINT

INSPIRACJE:

TWÓRCZA ODWAGA
ZE SZCZYPTĄ KARAOKE

Jak być kreatywnym w obliczu
surowej krytyki?

Artykuł pochodzi z Magazynu THINKTANK nr 24, wiosna 2015

WWW.MTTP.PL

THINKTANK[®]

6 TWÓRCZA ODWAGA ZE SZCZYPTĄ KARAOKE

Każdy z nas miał w życiu sytuację, gdy powiedział lub zrobił coś nieszablonowego, nietypowego i natychmiast został przywołany do porządku przez otoczenie.

Kreatywność wymaga odwagi, pokonania lęku przed krytyką. Jak ją wzbudzać?

Studentka przedstawia na zajęciach kontrowersyjny punkt widzenia na koncepcję zarządzania, czerpiąc z nauk społecznych i wiedzy o kulturze. Profesor zbywa ją lekceważącą uwagą, znajomi uśmiechają się, słysząc „dziwaczną” opinię koleżanki. Menedżer na zebraniu zarządu sięga po flamaster i zaczyna rysować na tablicy metaforyczne ujęcie sytuacji. Słyszy pogardliwe prychnięcia. Takich sytuacji doświadczamy w naszych organizacjach na co dzień.

Badania psychologa Alberta Bandury, profesora Uniwersytetu Stanforda, pokazują, że największymi źródłami lęku w naszym życiu są strach przed niepowodzeniem i byciem osądzonym. Właśnie dlatego wzbraniamy się przed zachowaniami kreatywnymi. By proponować nowe rozwiązania, konieczna jest odwaga: wiara w swoje możliwości oraz umiejętność niepoddawania się

w chwilach surowej krytyki. Bandura nazywa to przekonanie „własną skutecznością”. Ludzie, którzy mają tę cechę, są ambitniejsi, wytrwalsi i wykazują więcej odporności w obliczu niepowodzeń¹.

Autorzy książki „Twórcza wiara w siebie”, Tom i David Kelleyowie, legendarni współtwórcy IDEO (najsłynniejszej na świecie firmy konsultacyjnej w zakresie innowacji i designu, twórcy wielu kreatywnych i przełomowych projektów), podpowiadają, jak znaleźć w sobie takie właśnie poczucie. Ich główna teza: każdy z nas ma w sobie potencjał twórcy. Zostaliśmy tylko przez lata edukacji i pracy oduczeni korzystania z niego oraz uwarunkowani na zachowania zgodne z normami. Jak to zmienić?

1. „Prztyczek” myślenia

Autorzy przytaczają historię inżyniera konstruującego urządzenie do rezonansu magnetycznego – Douga Dietza, który

wpadł na to, aby ułatwić lękającym się maszyny dzieciom przejście przez badanie, poprzez odpowiednią aranżację przestrzeni oraz czasu procedury badawczej. W jego projektach urządzenie przypominało statek piracki, a jego hałas przedstawiany był dziecku jako burza napotkana na morzu. Innym razem aparat stawał się niezwykłym statkiem kosmicznym. Dzięki temu obniżał się lęk małych pacjentów.

Kluczem do zmiany perspektywy był „prztyczek”, który w pewnej chwili Doug dał swojemu myśleniu. Stwierdził, że może pracować nie tylko nad technicznym aspektem urządzenia, tak jak zwykle to robił, ale też nad lepszą adaptacją pacjentów do jego działania. Psycholog Carol Dweck nazywa to myśleniem nakierowanym na rozwój – wiarą, że nasze umiejętności innowacyjne i zdolności nie są ustalone raz na zawsze i niezmiennie. Aby w ogóle mówić o kreatywności, trzeba nabrać przekonania, że możemy być twórczy, jeśli nawet wcześniej nie byliśmy uważani za tego typu osoby.

2. Iskra i skok

Do kreatywnego doświadczenia konieczna jest jednak iskra, która go wyzwoli. Może to być np. użytkowanie produktu. Kelleyowie podają przykład projektantów, którzy opracowywali nowy rodzaj inkubatora ogrzewającego wcześniaki, możliwego do zastosowania w krajach rozwijających się. Postanowili, że wyruszą do Indii, aby lepiej zrozumieć potrzeby użytkowników. Na miejscu okazało się, że matki wcześniaków często wcale nie rodzą w szpitalach – mieszkają od nich zbyt daleko. Aby ratować ich urodzone przedwcześnie dzieci, projektanci stworzyli inkubator w formie śpiwora, który ogrzewa wychłodzone dziecko. Jest o 99% tańszy niż klasyczne urządzenie, wygodny w transporcie, może być używany w domu.

Iskrę może wyzwolić też „myślenie podróżnicze”: próba wyobrażenia sobie, że jesteśmy w trakcie wędrowki. Każdy z nas zauważył zapewne, że podczas podróży dostrzega każdy szczegół swojej trasy, od tablic z nazwami ulic i znaków drogowych, po sposób płacenia w restauracji. W podróży jesteśmy uważniejsi. W codziennym życiu poruszamy się „na autopilocie”, nieświadomi tego, co nas otacza. „Myślenie podróżnicze”, patrzenie na otoczenie

świeżym okiem pozwala zrobić coś inaczej i lepiej.

Dopiero kiedy zapłodnimy wyobrażenie, powinniśmy zrobić skok – nastawić się na prostą myśl: przestań planować i zacznij działać. To nastawienie autorzy nazywają „zrób coś” (na przykład narysuj projekt) – nawet jeśli najpierw zakończy się to porażką, da doświadczenie do tworzenia lepszego rozwiązania. Chodzi o to, by kierować się maksymą mistrza Yody z „Gwiezdnych wojen”: „Rób albo nie rób – nie ma próbowania”.

3. Świadome szukanie pasji

Jednak jednorazowy akt kreatywności nie czyni jeszcze z nas osób twórczych – takimi możemy nazwać ludzi, którzy stale zachowują się nieszablonowo. Do

Liderzy często spotykają się z „ukrytym odrzuceniem” swoich idei. Pozornie wszyscy akceptują nowy pomysł, ale w rzeczywistości nie angażują się w jego rozwijanie, są bierni i tak naprawdę mu niechętni.

tego potrzebna jest świadoma życiowa pasja. Guru biznesu Jim Collins przez początkowe lata kariery zawodowej codziennie zapisywał stan swojego samopoczucia i analizował, co przynosi mu radość, a co smutek i irytację. Odkrył, że lubi pracować nad złożonymi systemami i uczyć innych. Odszedł więc z korporacji na rzecz konsultingu.

W szukaniu twórczej odwagi pomaga rozwijanie zainteresowań. Chodzi o to, aby świadomie zwiększać w swoim planie zajęć udział działań dających nam satysfakcję. Może to być pomaganie innym, ćwiczenia fizyczne, czytanie książek. Nie musi być związane z pracą. Raz

24%

Taki odsetek Polaków stanowi „superkreatywny rdzeń” – ludzi, którzy w pracy angażują się w proces twórczy. Zdaniem Kelleyów każdy ma jednak w sobie potencjał kreatywności.

Źródło: Europejski Sondaż Społeczny

Każdy człowiek ma w sobie potencjał twórczy.

Został tylko przez lata edukacji i pracy odczynony korzystania z niego

oraz uwarunkowany na zachowania zgodne z normami.

odnalezione i zintensyfikowane zaczyna oddziaływać na całe życie, czyniąc nas bardziej twórczymi.

4. Zespół z odwagą karaoke

Twórcza odwaga pomaga tworzyć wielkie przedsięwzięcia, tylko jeśli jednostkę otacza kreatywny zespół. Proponując nieszablonowe rozwiązania, liderzy często spotykają się z „ukrytym odrzuceniem”. Pozornie wszyscy akceptują pomysł, ale w rzeczywistości nie angażują się w jego rozwijanie, są bierni i tak naprawdę mu niechętni.

Aby zmieniać zespół na cechujący się „odwagą karaoke” (kiedy śpiewamy

karaoke, nie boimy się krytyki; wszyscy rozumieją, że to zabawa i nie krytykują twoich zdolności wokalnych), ważna jest szczypta humoru, spłaszczanie hierarchii w organizacji, docenianie poczucia koleżeństwa w grupie, a także – odkładanie na pewien czas ocen. Język stosowany w firmie może sprzyjać podejmowaniu ryzyka. Zamiast „to się nie uda” lider może mówić: „to jest dobre, ale poszukaj lepszego rozwiązania”.

Posłuchajmy jednych z najbardziej twórczych ludzi na świecie. Do wyzwolenia odwagi na zachowania kreatywne nie trzeba wiele – zaczyna się od „prztyczka”.

» Artykuł nr R1524106

GDZIE
PRZECZYTAĆ
WIĘCEJ?

• Tom Kelley,
David Kelley, „Twórcza
odwaga”, MT Biznes,
Warszawa 2015

1 | Albert Bandura, „Self-Efficacy: The Exercise of Control”, W.H. Freeman,
New York 1997